

Főoldal > ... > [Bírósági Eljárások](#) > [Polgári Ügyek](#) > [Melyik Ország Bírósága Rendelkezik Joghatósággal?](#) Germany

Melyik ország bírósága rendelkezik joghatósággal?

Tartalomszolgáltató:

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

 Németország

A német bíróságok abban az esetben rendelkeznek nemzetközi joghatósággal, ha joghatóságukat az uniós jog vagy a polgári eljárásra vonatkozó, a nemzetközi egyezményeket is magában foglaló önálló nemzetközi jog megállapítja. Ez a tájékoztató csak a nemzeti joghatósággal kapcsolatos kérdésekkel foglalkozik.

1 Rendes polgári bírósághoz vagy különös hatáskörű bírósághoz (például munkaügyi bírósághoz) kell-e fordulnom?

Németországban a polgári jogviták tekintetében két különböző bírósági rendszer létezik: a rendes bíróságok közé tartozó polgári bíróságok (*Zivilgerichte*) rendszere és a különös hatáskörű munkaügyi bíróságok (*Arbeitsgerichte*) rendszere.

A munkaügyi bíróságok rendelkeznek hatáskörrel a munkavállalók és a munkáltatók közötti valamennyi polgári jogvita, valamint a kollektív szerződések felei közötti jogviták tekintetében. A munkaügyi bíróságok hatáskörébe tartozó egyéb területeket a munkaügyi bíróságokról szóló törvény (*Arbeitsgerichtsgesetz*) 2 és 3. szakasza határozza meg. Ugyanezen törvény 5. szakasza (1) bekezdésének második mondata szerint a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személyek és az ügyfelek közötti jogviták tekintetében is e bíróságok rendelkeznek hatáskörrel. Minden más polgári jogvita a polgári bíróságok hatáskörébe tartozik.

2 Ha a rendes polgári bíróságok rendelkeznek hatáskörrel (azaz e bíróságok feladata az ilyen ügyek elbírálása), hogyan tudhatom meg, hogy melyik bírósághoz kell fordulnom?

2.1 Létezik-e különbségtétel alacsonyabb és magasabb fokú rendes polgári bíróságok (például körzeti bíróságok, illetve regionális bíróságok) között, és ha igen, melyik rendelkezik hatáskörrel az ügyemben?

Az elsőfokú polgári bíróságok a helyi bíróságok (*Amtsgerichte*) és a regionális bíróságok (*Landgerichte*).

1. A helyi bíróságok alapvetően azon polgári jogviták tekintetében rendelkeznek hatáskörrel, amelyekben a pertárgy értéke nem haladja meg az 5 000 EUR összeget, és a regionális bíróság nem rendelkezik kizárólagos hatáskörrel (a bíróságokról szóló törvény [*Gerichtsverfassungsgesetz*] 23. szakaszának 1. pontja).

A helyi bíróságok a pertárgy értékétől függetlenül az alábbiakban ismertetett területeken is kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek (lásd a bíróságokról szóló törvény 23. és 23a. szakaszát).

A helyi bíróságok kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek a lakáscélú bérleti jogviszonyból származó követelésekkel, illetve az ilyen bérleti jogviszony fennállásával kapcsolatos jogviták tekintetében (a bíróságokról szóló törvény 23. szakasza 2. pontjának a) alpontja).

Családjogi ügyekben is kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek, és általában hatáskörrel rendelkeznek a nemperes eljárások tekintetében is (a bíróságokról szóló törvény 23a. szakasza (1) bekezdésének első mondata, 1. és 2. pont).

Az igazságszolgáltatásról szóló törvény 23. szakasza 2. pontjának b-d) és g) alpontja további területeket határoz meg, amelyeken a helyi bíróságok a pertárgy értékétől függetlenül kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek (az utazók és a szállásadók, a fuvarozók, a hajóparancsnokok vagy a beszállás szerinti kikötők kiutazási ügynökei közötti jogviták, amelyek a szállásadók számláival, a viteldíjakkal, az átkelési díjakkal, az utazók és poggyászaik szállításával, illetve azok elvesztésével vagy megrongálódásával kapcsolatosak, valamint az utazók és a kereskedők között az utazással kapcsolatban felmerült jogviták; a lakástulajdonról szóló törvény (*Wohnungseigentumsgesetz*) 43. szakaszának (2) bekezdése szerinti jogviták (ebben az esetben a helyi bíróságok kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek); vadkárokkal kapcsolatos jogviták; olyan szerződésből eredő követelések, amelyet valamely ingatlan örökösre történő átruházásával kapcsolatban kötöttek, és amely az átruházó számára élethosszig tartó bérleti jogot és természetbeni juttatásokat biztosít (az említett szerződés németül: *Altenteilsvertrag* vagy néha *Leibgedingsvertrag*, *Leibzuchtvertrag*, illetve *Auszugsvertrag*).

2. Első fokon a regionális bíróságok rendelkeznek hatáskörrel azokban a polgári jogvitákban, amelyek nem tartoznak a helyi bíróságok hatáskörébe (a bíróságokról szóló törvény 71. szakaszának (1) bekezdése). Elsősorban olyan ügyek tartoznak ide, amelyekben a pertárgyérték meghaladja az 5 000 EUR-t.

A bíróságokról szóló törvény 71. szakaszának (2) bekezdése több olyan területet is meghatároz, amelyen a regionális bíróságok a pertárgyértéktől függetlenül kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek. E rendelkezés értelmében a regionális bíróságok kizárólagos hatáskörébe tartoznak a következők:

- a köztisztviselők feladatainak nem megfelelő ellátása miatt az állammal szemben fennálló kártérítési követelések (*Amtshaftung*),
- a tőkepiacokkal kapcsolatos hamis információk közzétételéből vagy a közzététel elmulasztásából eredő kártérítési igények, és
- a polgári törvénykönyv (*Bürgerliches Gesetzbuch*) 650b. szakasza szerinti építési szerződések alapján az építetű változtatási jogával és a vállalkozó ebből következő, a díjazás módosítására vonatkozó jogával kapcsolatos jogviták.

Ezenkívül más szövetségi törvények rendelkezései is meghatároznak olyan további területeket, amelyeken a regionális bíróságok kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek; ilyen például az iparjogvédelem területe (lásd például a védjegyekről szóló törvény [*Markengesetz*] 140. szakaszának (1) bekezdését).

A regionális bíróságokon kereskedelmi ügyekben eljáró tanácsok is létrehozhatók (a bíróságokról szóló törvény 93. szakasza). Ezek a tanácsok a bíróságokról szóló törvény 95. szakaszában meghatározott kereskedelmi ügyekben rendelkeznek hatáskörrel. Az egyik félnek kell kérelmeznie, hogy az ügyet a kereskedelmi ügyekben eljáró tanács tárgyalja (a bíróságokról szóló törvény 96. szakaszának (1) bekezdése és 98. szakasza (1) bekezdésének első mondata).

A Németország mint igazságszolgáltatási központ megerősítésére irányuló, 2025. április 1. óta hatályos törvény (*Justizstandort-Stärkungsgesetz*, Német Szövetségi Közlöny 2024 I., 302. szám) értelmében a szövetségi tartományoknak (*Länder*) arra is lehetőségük van, hogy a törvényben említett egyes kereskedelmi polgári ügyeket első fokon a tartományi legfelsőbb bíróságok (*Oberlandesgerichte*) hatáskörébe utaljanak (lásd a bíróságokról szóló törvény 119b. szakaszának (1) bekezdését). Ilyen esetben a felek megállapodása alapján az említett bíróság első fokon hatáskörrel rendelkezhet a szóban forgó jogviták tekintetében, ha a pertárgy értéke eléri a meghatározott minimális összeget.

2.2 Területi illetékesség („A” vagy „B” város bírósága rendelkezik-e illetékességgel az ügyekben?)

2.2.1 A területi illetékességre vonatkozó főszabály

Németországban a polgári perrendtartás (*Zivilprozessordnung*, ZPO) 12-18. szakasza szerinti általános illetékességi szabályok értelmében az illetékességet az alperes lakóhelye határozza meg (a ZPO 12. szakasza). Ha az alperes nem rendelkezik lakóhellyel, akkor a németországi tartózkodási helyét kell irányadónak tekinteni; ha az alperes tartózkodási helye ismeretlen, az utolsó tartózkodási helyét kell alapul venni (a ZPO 16. szakasza).

Jogi személy esetében az illetékességet az adott jogi személy létesítő okirat szerinti székhelye határozza meg (a polgári perrendtartás 17. szakasza).

2.2.2 A főszabály alóli kivételek

2.2.2.1 Mikor választhatok az alperes lakóhelye szerinti bíróság (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróság) és egy másik bíróság között?

Bizonyos típusú keresetek esetében a felperes az alperes lakóhelyétől eltérő területen működő bíróságot is választhat (különös illetékesség – nem kizárólagos). Az alábbiakban bemutatunk néhány példát.

* A szerződéses jogviszonyból eredő és a szerződés fennállásával kapcsolatos jogviták esetében a szóban forgó kötelezettség teljesítésének helye szerinti bírósághoz is lehet fordulni („*Besonderer Gerichtsstand des Erfüllungsorts*” – a teljesítés helye szerinti különös illetékességi ok, a polgári perrendtartás 29. cikkének (1) bekezdése). A teljesítés helyére vonatkozó megállapodás eljárási szempontból csak akkor releváns, ha a szerződő felek a polgári perrendtartás 38. szakaszának (1) bekezdése szerinti, illetékességi megállapodások megkötésére jogosult személyek valamely kategóriájába tartoznak, vagy ha a megállapodást a jogvita felmerülése után kötötték meg (lásd a 2.2.2.3. kérdésre adott választ).

A kötelezettség típusától függetlenül a „szerződéses jogviszony” fogalmába tartozik valamennyi kötelmi jogi szerződés. Ugyanez a szabály vonatkozik a munkaügyi bíróságok hatáskörébe tartozó ügyekre is (a munkaügyi bíróságokról szóló törvény 46. szakaszának (2) bekezdése).

* A jogellenes cselekményekből eredő követelések esetében az a bíróság is illetékes, amelynek területén a cselekményt elkövették (a polgári perrendtartás 32. szakasza).

* A közúti közlekedésről szóló törvény (*Straßenverkehrsgesetz*) szerinti követelések esetében az a bíróság is illetékes, amelynek területén a káresemény, azaz a közlekedési baleset bekövetkezett (a törvény 20. szakasza).

* A bűncselekmény sértettje a büntetőeljárás keretében a bűncselekményből eredő vagyoni jogokkal kapcsolatos kérelmet nyújthat be ahhoz a bírósághoz, amely előtt a büntetőeljárást megindították (a büntetőeljárásról szóló törvény [*Strafprozessordnung*] 403. és 404. szakasza szerinti kapcsolódó eljárás [*Adhäsionsverfahren*]).

* A házasság felbontásával kapcsolatos eljárások esetében az illetékességet a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*) 122. szakasza szabályozza. E rendelkezés értelmében kizárólagos illetékességgel rendelkezik az a családjogi bíróság (*Familiengericht*) (a helyi bíróság kollégiuma), amelynek területén a házaspár valamennyi kiskorú gyermekével együtt élő házastárs szokásos tartózkodási helye (azaz az életvitelszerű lakóhelye) található. Ha a kérelemnek az alperes részére történő kézbesítésekor (*Eintritt der Rechtshängigkeit*) nincs olyan szokásos tartózkodási hely, ahol a házaspár valamennyi kiskorú gyermeke tartózkodik, az a családjogi bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel, amelynek területén a házaspár egyes kiskorú gyermekeivel együtt élő egyik házastárs szokásos tartózkodási helye található, feltéve, hogy a házaspár egyik közös gyermeke sem él együtt a másik házastárssal.

Ha az illetékességre vonatkozó fenti feltételek egyike sem teljesül, az a családjogi bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel, amelynek területén a házastársak utolsó közös szokásos tartózkodási helye található, feltéve, hogy az egyik házastárs szokásos tartózkodási helye még mindig ezen a helyen található a kérelemnek az alperes részére történő kézbesítésekor. Ha ez a feltétel sem teljesül, az illetékességet az alperes szokásos tartózkodási helye határozza meg, kivéve, ha az alperes nem rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel Németországban, amely esetben a felperes szokásos tartózkodási helyét kell alapul venni.

Abban az esetben, ha a fenti illetékességi feltételek egyike sem teljesül, Berlin-Schöneberg helyi bíróságának családjogi bírósága rendelkezik kizárólagos illetékességgel.

* A tartással kapcsolatos eljárások esetében az illetékességet a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény 232. szakasza szabályozza. Amíg a házassági ügyben bírósági eljárás van folyamatban, az adott ügyben eljáró elsőfokú bíróság kizárólagos illetékességgel rendelkezik a házastársak vagy a gyermekek tartása tekintetében.

Ha nincs folyamatban házassági ügygel kapcsolatos eljárás, vagy az már lezárult, a kiskorú vagy a kiskorúnak

tekintendő gyermek tartásával kapcsolatos ügyben a gyermek vagy a kiskorú nevében eljárni jogosult szülő szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel. Ez nem vonatkozik arra az esetre, ha a gyermek vagy a szülő szokásos tartózkodási helye Németországon kívül található.

Minden egyéb tartási ügyben (a fent ismertetett szabályok hatálya alá nem tartozó házastársi vagy gyermektartás, továbbá például az unokák, a szülők vagy a házasságon kívül született gyermek édesanyjának tartása esetében) az általános szabályok alkalmazandók – azaz az illetékességet meghatározó elsődleges tényező az alperes szokásos tartózkodási helye. A családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény 232. szakasza (3) bekezdésének második mondata szerint néhány különös esetben az illetékességi okok közötti választásra is lehetőség van (1. az egyik szülőnek a másik szülővel szemben benyújtott, a) a házasság alapján járó, jogszabályban előírt tartásdíjra vagy b) a polgári törvénykönyv 1615l. szakasza szerinti jogosultságra vonatkozó kérelme esetében az a bíróság is választható, amely előtt a gyermektartással kapcsolatos elsőfokú eljárás folyamatban van; 2. a gyermek annak biztosítására irányuló kérelme esetében, hogy mindkét szülő tegyen eleget a tartási kötelezettségének, az egyik szülővel szembeni kérelem elbírálására illetékes bíróság is választható; 3. a felperes szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság is választható, ha az alperes tekintetében nem állapítható meg egyetlen német bíróság illetékessége sem).

* A családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény 152. szakasza ugyanezeket a szabályokat alkalmazza a szülői felügyeletre vagy a gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó eljárásokra is. Tehát ha a házasság felbontására irányuló eljárás van folyamatban valamely bíróság előtt, ugyanez a bíróság a szülői felügyeletre vagy a gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó eljárásokra is illetékes. Ha nincs folyamatban házassági üggyel kapcsolatos eljárás, a gyermek szokásos tartózkodási helye a döntő. Az illetékesség megállapítása szempontjából azt az időpontot kell figyelembe venni, amikor az ügyet a bíróság elé terjesztik.

* A nemperes eljárásokban az illetékességet teljesen más szempontok alapján határozzák meg, mivel az ilyen típusú ügyek általában nem a felek közötti követelésekre, hanem a jogvédelem biztosítására vonatkoznak.

Ha az ügy természetes személyt érint, az illetékesség általában az adott személy szokásos tartózkodási helyétől függ, kivéve, ha a szükséges intézkedés más helyre utal. Ezt a gyámsággal kapcsolatos ügyek esetében a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény 272. szakasza, a kényszerintézkedések tekintetében a törvény 313. szakasza, a szabadságelvonással kapcsolatos ügyek tekintetében pedig a törvény 416. szakasza szabályozza.

Jogi személyek (például részvénytársaságok [*Aktiengesellschaft*], korlátolt felelősségű társaságok [*Gesellschaft mit beschränkter Haftung*] vagy bejegyzett egyesületek [*eingetragener Verein*]) vagy a személyeknek az eljárásjog szempontjából jogi személynek minősülő csoportjai (például közkereseti társaságok [*offene Handelsgesellschaft*] vagy betéti társaságok [*Kommanditgesellschaft*]) esetében a jogvédelmi ügyekben – például a közhiteles nyilvántartásba való bejegyzéssel vagy a társasági jogi eljárásokkal kapcsolatos ügyekben – az illetékességet az egyesület vagy a társaság székhelye határozza meg. Az egyéni vállalkozóként eljáró természetes személy esetében a letelepedés helye a döntő tényező. A bejegyzési ügyekben és a társasági jogi eljárásokban az illetékességre vonatkozó szabályokat a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény 376. és 377. szakasza tartalmazza, amelyeket esetenként a szövetségi tartományi jogban rögzített szabályokkal együtt kell értelmezni.

Hagyatéki ügyekben általában az örökhagyó utolsó szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság az illetékes (a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény 343. szakaszának (1) bekezdése). Egyes esetekben előfordulhat, hogy a törvény 343. szakaszának (2) vagy (3) bekezdése vagy 344. szakasza alapján más bíróság rendelkezik illetékességgel. Ezzel kapcsolatban külön megemlítendő a törvény 344. szakaszának (7) bekezdése, amely lehetővé teszi az általános illetékességgel rendelkező hagyatéki bíróság illetékességi területén szokásos tartózkodási hellyel nem rendelkező örökös számára, hogy a saját szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság előtt visszautasítsa az örökséget, vagy az öröklésre való jogosultságra vonatkozó egyéb nyilatkozatot tegyen.

Földhivatali minőségében az ingatlan fekvése szerinti helyi bíróság illetékes az ingatlan-nyilvántartási ügyekben. Az ingatlan-nyilvántartási ügyekben az illetékességet az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény (*Grundbuchordnung*) 1. szakasza szabályozza, amelyet esetenként a szövetségi tartományi jogban rögzített szabályokkal együtt kell értelmezni.

2.2.2.2 Mikor kell az alperes lakóhelye szerinti bíróságtól (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróságtól) eltérő bíróságot választanom?

Ha a törvény kifejezetten kizárólagos illetékességről rendelkezik, az minden egyéb illetékességi okot megelőző, azaz az eljárás csak a kizárólagos illetékességgel rendelkező bíróságnál kezdeményezhető (és az eljárás megindítására irányuló kérelmet csak ez a bíróság fogadhatja el). A kizárólagos illetékesség bizonyos eseteit a polgári perrendtartás határozza meg, más eseteket pedig olyan külön jogszabályok rögzítenek, mint a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény (lásd például e törvény 122. szakaszát). Az alábbiakban bemutatunk néhány példát a polgári perrendtartás szerinti kizárólagos illetékességre.

* Az ingatlannal vagy az ingatlanra vonatkozó jogokkal (például az építményi joggal [*Erbbaurecht*]) kapcsolatos egyes eljárások esetében az ingatlan fekvése szerinti bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel. Ez vonatkozik az ingatlan tulajdonjogával vagy az ingatlanra vonatkozó dologi terhekkel kapcsolatos eljárásokra, az ilyen terhektől való mentességgel kapcsolatos jogvitákra, valamint a birtokvédelemmel, a határvitákkal és az ingatlan felosztásával kapcsolatos keresetekre is (a polgári perrendtartás 24. szakasza).

* A helyiségek bérletével vagy haszonbérletével, illetve az ilyen jogviszonyok fennállásával kapcsolatos jogviták esetében a bérlemény fekvése szerinti bíróság kizárólagos illetékességgel rendelkezik (a polgári perrendtartás 29a. szakaszának (1) bekezdése). Ez a szabály azonban nem vonatkozik a lakóingatlanok (nyaralók, szállodai szobák stb.) átmeneti bérletére, a bútorozott helyiségek egyéni bérlők részére történő bérbeadására, valamint az közfeladat ellátására használt épületekre és helyiségekre (a polgári perrendtartás 29a. szakaszának (2) bekezdése).

* Ha környezeti kár megtérítése iránt keresetet indítanak egy Németországban található létesítmény üzemeltetőjével szemben, az a bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel, amelynek területén a létesítmény környezetre gyakorolt hatása bekövetkezett (a polgári perrendtartás 32a. szakasza).

* A hamis vagy félrevezető tőkepiaci információk közzététele vagy az ilyen közzététel elmulasztása miatti kártérítésre, valamint az értékpapír-vásárlásról és a felvásárlásokról szóló törvény (*Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz*) szerinti ajánlaton alapuló szerződés teljesítésére irányuló keresetek esetében az a bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel, amelynek illetékességi területén a) az érintett kibocsátó székhelye, b) egyéb tőkebefektetések esetében az érintett ajánlattevő székhelye vagy c) a felvásárolt társaság székhelye található, feltéve, hogy a szóban forgó székhely Németországban van, és a kereset többek között legalább a kibocsátó, az ajánlattevő vagy a felvásárolt társaság ellen irányul (a polgári perrendtartás 32b. szakasza).

* A fizetési meghagyásos eljárásokban az a helyi bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel, amelynek illetékessége a kérelmezőre vonatkozó általános illetékességi ok, azaz főszabály szerint a kérelmező lakóhelye vagy – ha a kérelmező jogi személy – székhelye alapján megállapítható (a polgári perrendtartás 689. cikke (2) bekezdésének első mondata). Ha a kérelmező tekintetében az általános illetékességi ok alapján nem állapítható meg egyetlen németországi bíróság illetékessége sem, a Berlinben található weddingi helyi bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel. Ezek a szabályok akkor is alkalmazandók, ha más jogszabályok ettől eltérően rendelkeznek a kizárólagos illetékességről.

* A végrehajtási eljárásokban az a helyi bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel, amelynek illetékességi területén a végrehajtást foganatosítani kell, vagy már foganatosították (a polgári perrendtartás 764. szakaszának (2) bekezdése és 802. szakasza). A pénzügyi követelések és egyéb vagyoni jogok érvényesítése az adós lakóhelye szerinti helyi bíróság illetékességébe tartozik (a polgári perrendtartás 828. szakaszának (2) bekezdése). Az ingatlanok árverésen való kényszerértékesítése, illetve csődgondnokság alá helyezése esetén az ingatlan fekvése szerinti helyi bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel mint a végrehajtást foganatosító bíróság (az árverésen való kényszerértékesítésről és a csődgondnokság alá helyezéséről szóló törvény [*Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung und die Zwangsverwaltung*] 1. szakaszának (1) bekezdése és 146. szakasza, valamint a polgári perrendtartás 802. és 869. szakasza).

Ha egy harmadik személy olyan joggal kapcsolatos követelést terjeszt elő, amely megakadályozza a végrehajtás alá vont tárgy elidegenítését, a végrehajtás helye szerinti bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel (a polgári perrendtartás 771. szakaszának (1) bekezdése).

* Az adott ügyben eljáró elsőfokú bíróság kikényszerítheti azoknak a kötelezettségeknek a teljesítését, amelyek

nem ruházhatók át más személyekre (*unvertretbare Handlungen*), akár valamely cselekmény elvégzésére, tűrésre vagy valamely cselekménytől való tartózkodásra vonatkozó kötelezettségről van szó (a polgári perrendtartás 894., 895., 888. és 890. szakasza). A bírósági határozatban megállapított jogcím végrehajtásával szemben benyújtott keresetek tekintetében szintén az elsőfokú bíróság rendelkezik illetékességgel (a polgári perrendtartás 767. szakaszának (1) bekezdése).

2.2.2.3 Maguk a felek kiköthetik-e olyan bíróság illetékességét, amely egyébként nem lenne illetékes?

a) Megállapodások

A polgári perrendtartás úgy rendelkezik, hogy a felek megállapodhatnak valamely bíróság illetékességének a kikötésében. A polgári perrendtartás 38. szakaszának (1) bekezdése értelmében az az elsőfokú bíróság, amely az adott ügyben – a vonatkozó tárgy vagy hely alapján – nem rendelkezik illetékességgel, a felek kifejezett vagy hallgatólagos megállapodása alapján illetékessé válhat, ha a megállapodást megkötő felek kereskedők, közjogi jogi személyek vagy a közjog alapján elkülönített források. Akkor is meg lehet állapodni egy adott elsőfokú bíróság illetékességének a kikötéséről, ha az általános illetékességi ok alapján legalább az egyik fél tekintetében nem határozható meg illetékes németországi bíróság (a polgári perrendtartás 38. cikkének (2) bekezdésének első mondata). Utóbbi esetben a megállapodást írásban kell megkötöni, illetve szóbeli megállapodás esetén azt írásban meg kell erősíteni. Ha az egyik fél tekintetében az általános illetékességi ok alapján meg lehet határozni az illetékes német bíróságot, csak akkor választható ki egy adott német bíróság, ha az az adott fél tekintetében általános illetékességgel rendelkezik, vagy ha különös hatáskörű bíróságról van szó.

A polgári perrendtartás 38. szakaszának (3) bekezdése értelmében az illetékes bíróság kikötéséről szóló megállapodás egyébiránt csak akkor fogadható el, ha azt a felek kifejezetten és írásban rögzítették a jogvita keletkezését követően vagy arra az esetre, ha a jövőbeli alperes a szerződéskötés után külföldi lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkezne, illetve ha a lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye az eljárás megindításának időpontjában ismeretlen lenne.

Az illetékesség kikötéséről szóló megállapodásnak mindig egy adott jogviszonyra és az abból eredő jogvitákra kell vonatkoznia. Ha ez a feltétel nem teljesül, a megállapodás érvénytelen (a polgári perrendtartás 40. szakaszának (1) bekezdése). Az illetékesség kikötéséről szóló megállapodások a pertárgy értékétől függetlenül a helyi bíróságok hatáskörébe utalt nem pénzügyi követelések esetében sem fogadhatók el (a polgári perrendtartás 40. szakasza (2) bekezdésének 1. pontja). Akkor sincs lehetőség ilyen megállapodásra, ha a törvény kizárólagos illetékességet állapít meg (a polgári perrendtartás 40. szakasza (2) bekezdésének 2. pontja).

Az illetékesség kikötéséről szóló érvényes megállapodás kötelező a bíróságokra nézve. Az, hogy a felek kizárólagos illetékességben állapodtak-e meg, a megállapodás tartalmától függ.

b) A bírósági eljárásban való részvétel a bíróság illetékességének vitatása nélkül (*rügelose Verhandlung*)

Akkor is úgy kell tekinteni, hogy az elsőfokú bíróság illetékes, ha az alperes az ügy érdemére vonatkozóan szóbeli érvelést ad elő anélkül, hogy vitatná a bíróság illetékességét (a polgári perrendtartás 39. szakasza). A helyi bíróságok előtti eljárásokban ez a jogkövetkezmény csak akkor áll be, ha a bíróság felhívta rá a figyelmet (a polgári perrendtartás 504. szakasza).

A polgári perrendtartás 40. szakasza (2) bekezdésének második mondata szerint azonban az adott ügyre vonatkozó illetékesség nem állapítható meg ezen a módon (azaz azon az alapon, hogy az alperes részt vesz a bírósági eljárásban anélkül, hogy vitatná a bíróság illetékességét) abban az esetben, ha az illetékesség kikötéséről szóló megállapodás elfogadhatatlan (lásd fent: nem pénzügyi jogviták és kizárólagos illetékesség).

3 Ha különös hatáskörű bíróság rendelkezik hatáskörrel, hogyan állapíthatom meg, hogy melyikhez kell fordulnom?

A munkaügyi bíróságok nem csak a munkaügyi bíróságokról szóló törvény (*Arbeitsgerichtsgesetz*) 2–3. szakaszában meghatározott hatáskörük tekintetében rendelkeznek sajátos jellemzőkkel.

Az illetékesség szempontjából is vannak sajátos jellemzőik. A munkaügyi bíróságokról szóló törvény 2. szakasza szerinti, ítélettel záruló eljárások (*Urteilsverfahren*) tekintetében a polgári perrendtartás általános szabályaira

való hivatkozás jelenti a kiindulópontot (a munkaügyi bíróságokról szóló törvény 46. szakasza (2) bekezdésének első mondata). Tehát a polgári perrendtartásban meghatározott illetékességi szabályokat kell alkalmazni. A munkaügyi bíróságokról szóló törvény 48. szakaszának (1a) bekezdése azonban a munkavégzés helyét különös illetékességi okként határozza meg, és az eljárás az ez alapján illetékes bíróság előtt is megindítható. Az illetékesség kikötéséről szóló megállapodásokra a 2.2.2.3. kérdésre adott válaszban ismertetett általános szabályok alkalmazandók. Azonban megjegyzendő, hogy bizonyos jogviták esetében a munkaügyi bíróságokról szóló törvény 48. szakaszának (2) bekezdése felhatalmazza a kollektív szerződés feleit arra, hogy a polgári perrendtartás 38. szakaszának mellőzésével egy olyan bíróság illetékességét kössék ki, amely egyébként nem rendelkezik illetékességgel.

A munkaügyi bíróságokról szóló törvény 2a. szakasza szerinti, végzéssel záruló eljárások (*Beschlussverfahren*) tekintetében a törvény 82. szakaszának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy kizárólag az a bíróság illetékes, amelynek illetékességi területén a vállalkozás székhelye vagy gazdasági tevékenységének helye található.

■ Last update: 30/01/2026

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.